

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2013/91

Karar Sayısı : 2014/59

Karar Günü : 27.3.2014

R.G. Tarih-Sayı : 22.07.2014-29068

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Kara Kuvvetleri Komutanlığı Dağ Komando Okulu ve Eğitim Merkezi Komutanlığı Askeri Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 22.5.1930 günlü, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun, 12.5.1941 günlü, 4026 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 48. maddesinin (A) fıkrasının Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Uzman jandarma çavuş olarak görev yapan sanık hakkında, Kanun'un 146. maddesinde yer alan *"silahları ve cephanesi hakkında dikkatsizlik ve nizamlara ve emirlere riayetsizlik dolayısıyla başkasının yaralanmasına sebebiyet verme"* suçundan dolayı cezalandırılması amacıyla açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasını ciddi bulan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralı

Kanun'un itiraz konusu kuralı da içeren 48. maddesi şöyledir:

"Askeri suçlarda şikayet ve izin:

Madde 48- (Değişik; 12/5/1941 - 4026/1 md.)

A) Askeri suçların takibi şikayete bağlı değildir.

B) Askeri kazaya tabi olupta Türk Ceza Kanunu mucibince takibi Adliye Vekilinin izinine bağlı suçlar hakkında izin, Milli Müdafaa Vekili tarafından verilir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü

ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımlarıyla 12.9.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatih ŞAHİN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, Kanun'un 146. maddesinde düzenlenen, silahları ve cephanesi hakkında dikkatsizlik, nizamla, emirlere ve talimatlara riayetsizlik dolayısıyla başkasının yaralanmasına sebebiyet verme suçunu işleyenlere uygulanacak ceza bakımından 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun taksirle yaralama suçunu düzenleyen hükümlerine atıf yapıldığı, atıfta bulunulan 5237 sayılı Kanun'un 89. maddesinde taksirle yaralama suçunun takibi için şikâyet şartı getirilmesine karşın, sanığa isnat edilen suçun askerî suç olmasından dolayı itiraz konusu kural nedeniyle şikâyete bağlı olmaksızın resen soruşturma ve kovuşturma yapıldığı, böylece hukuk devleti ilkesi ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralla, askerî suçların takibinin şikâyete bağlı olmaması öngörülmektedir. Buna göre, askerî bir suç işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın resen soruşturma yapılması gerekmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuk devletinde, ceza soruşturma ve kovuşturmasına ilişkin kurallar, ceza hukukunun ana ilkeleri ile Anayasa'nın konuya ilişkin kuralları başta olmak üzere, ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın gereksinimleri göz önüne alınarak saptanacak ceza siyasetine göre belirlenir. Kanun koyucu, cezalandırma yetkisini kullanırken toplumda hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunun hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımını ile karşılanacağı, ne şekilde soruşturulacağı, nelerin ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak kabul edilebileceği konularında takdir yetkisine sahiptir. Söz konusu düzenleme yetkisinin kullanılmasında suçun askerî suç olup olmasının da dikkate alınması gerekir. Zira askerlik hizmetinin ulusal güvenliğin sağlanmasındaki önemi, sivil yaşamda suç oluşturmayan ya da önemsiz görülebilecek cezaları gerektiren kimi eylemlerin suç olarak kabul edilmesini, daha ağır yaptırımlara bağlanmasını veya farklı yargılama usullerine tâbi olmasını gerekli kılabilir.

Ceza yargılamasında, kamu düzenini bozan ve suç sayılan eylemlerin kural olarak resen soruşturulması ilkesi benimsenmiştir. Nitekim 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 160. maddesinde, Cumhuriyet savcısının, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlayacağı öngörülmüştür.

Suçun kamu adına resen soruşturma ve kovuşturma yapılmasını gerektirmeyecek nitelikte olması, faille suçtan zarar gören kişi arasındaki yakınlık dolayısıyla uzlaşma olabileceği düşüncesi veya yargılama sürecinin mağdura daha fazla zarar verebileceği gibi nedenlerle 5237 sayılı Kanun'da bazı suçların takibi için şikâyet şartı getirildiği görülmekte ise de bu durum suçların resen soruşturulması kuralının istisnasını oluşturmaktadır.

Kanun koyucu, askerî suçlarda da genel kuraldan sapmayarak *"her suç için resen yargılama"* ilkesini benimsemiştir. Bu doğrultuda itiraz konusu kuralla askerî suçların takibinin şikâyete bağlı olmaması öngörülmüştür.

Askerî suçlar, askerî disiplini korumak ve sürdürmek, adalet ile disiplin arasında denge sağlamak, başka bir deyişle adil ve sürekli bir disiplin düzeni oluşturmak amacıyla ihdas edilmiştir. Dolayısıyla, askerî suçların işlenmesi hâlinde kişisel yarardan çok askerî hizmete bağlı olan kamusal menfaat zarara uğrayacağından askerî suçların takibinin resen soruşturma ve kovuşturmayla tâbi tutulduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, Kanun koyucunun takdir hakkı kapsamında askerî suçların takibi için şikâyet şartı öngörmemesinde hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yön bulunmamaktadır.

Diğer yandan Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen kanun önünde eşitlik ilkesinin ceza yargılaması alanında uygulanması, aynı suçu işleyenlerin kimi özellikleri göz ardı edilip her yönden aynı kurallara bağlı tutularak yargılanmaları anlamına gelmez. Eşitlik ilkesi, birbiriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik mutlak ve eylemli eşitlik değil, hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Mağdurun veya failin durumlarındaki farklılıklar bunlara değişik kurallar uygulanmasını gerektirebilir.

Kanun'da düzenlenen askerî suçlarla korunmak istenen esas itibarıyla askerî hizmete bağlı olan kamusal menfaattir. 5237 sayılı Kanun kapsamında takibi şikâyete bağlı olan bir suçla korunmak istenen öncelikli menfaat ise suçun niteliğine göre değişmektedir. Dolayısıyla askerî bir suçun koruduğu hukuki menfaat ile 5237 sayılı Kanun'da takibi şikâyete bağlı olan benzer bir suçun koruduğu hukuki menfaat farklı olduğu gibi suçun mağdurları da farklı hukuksal konumda olduğundan, Kanun'da düzenlenen askerî bir suçla, 5237 sayılı Kanun'da düzenlenen takibi şikâyete bağlı benzer bir suç arasında soruşturma ve kovuşturma usulü bakımından eşitlik karşılaştırması yapılamaz.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

22.5.1930 günlü, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun, 12.5.1941 günlü, 4026 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 48. maddesinin (A) fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 27.3.2014 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili	Başkanvekili	Üye
Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN	Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

M. Emin KUZ